

13

8 DİSİPLİNLERARASI: TEKNOLOJİ VE YEMEK

Antik Çağ Teknolojisi - I:Alet ve İnsan
Doç.Dr. İsmail Gezgin

Arpa, Bira ve Pipet:
Bir İçme Aracının Değişim ve Dönüşümü
Yrd.Doç.Dr. Ahmet Uhri

Mutfak, Teknoloji ve Feminizm
Doç.Dr. İsmail Gezgin

Radyolu Günler: Türkiye ve Britanya'da İkinci Dünya Savaşı Sırasında Radyonun Beslenme Üzerindeki Etkileri
Sezin Öney

İnsansız Mutfak Hayali Bir Gün Gerçek Olacak mı?
Dr. Tülin Ural

Zamanı Yeniden Tasarlamak:
Teknoloji, Değişim ve Gelenek
Yrd.Doç.Dr. Defne Karaosmanoğlu

Kendin Pişir Kendin Ye Demokrasisi
Candan Türkkkan

Dijital Şefler
Sezin Öney

Çek, Filtrele, Etiketle, Paylaş:
Instagram ve Yemek
Dr. Billur Dokur

Üç Kuşak, Bir Rondo...
Oylum Eriş

48 AV!

Av ve Avcılığın Mitik Hikâyesi:
Hayvanı Büyülesek de mi Yesek...
Deniz Gezgin

29

27

29

Foix Kontu Gaston Febus'un Av Kitabı
Bağlamında Orta Çağ Avrupa'sında Avcılık
Mehmet Ali Kılıçbay

Avcıların Koruyucu Azizleri: Aziz Eustace ve Aziz Hubert
Yrd.Doç.Dr. Mehmet Kahyaoğlu

64 GELENEKSEL GIDALAR: KURUTULMUŞ GIDALARIN ETNOARKEOLOJİSİ

Kuru Meyveler ve Kurutulmuş Et Ürünleri
Yrd.Doç.Dr. Ahmet Uhri

70 COĞRAFI İŞARETLEME

Coğrafi İşaretlerde Son Gelişmeler
Muğla Sempozyumu ve Beklentiler
Prof.Dr. Yavuz Tekelioğlu

82 EKOLOJİ VE GIDA

Bizi Yeryüzüne Bağlayan Mesafeler
Bülent Şık

88 GEN KAYNAKLARIMIZ

Yerel Çeşitlerde Çiftçilerin Hakkı var mıdır?
Dr. Zerrin Çelik

92 DÜNYA DÖNÜYOR

Çobanların Kutlu Bayramı: Koç Katımı, Saya Gezme
Deniz Gezgin

60

79

97

96

ANTİK ÇAĞ YAZARLARINDAN

Martialis ve Yemek - IV
Doç.Dr. İsmail Gezgin

Antik Çağ'da Yenilebilir Otlar - I:
Maydanoz ve Rezene
Nazlı Pişkin

106

İKTİSAT TARİHİ

Kölecilikten Feodaliteye Doğru veya Orta
Çağ'a Geçiş - XVI
Mehmet Ali Kılıçbay

112

BEŞİNCİ DUYU: KOKU

Yeni Tatlar mı Geliyor?
Vedat Ozan

118

KUTSAL METİNLERDE YEMEK: KUR'AN-I KERİM

İslam ve Su: Zemzem Suyunun Kutsiyeti
Doç.Dr. İsmail Gezgin

124

EDEBİYAT

Kutsal Lezzetler Alfabetesi: Şiir
Haydar Ergülen

132

SANAT TARİHİ

Rönesans ve Limon
Mehmet Ali Kılıçbay

102

132

138

EL SANATLARINDA YEMEK

Gaziantep Yöresel Kumaşlarında
Yiyeceklerimiz:
Bal - Kaymak, Fındıklı Kutnu ve Vişneli
Meydaniye
Gonca Tokuz

148

SİNEMA VE YEMEK

Çocukların Menüsü
Başka Bir Beslenme Mümkün...
Yrd.Doç.Dr. İlkay Kanık

154

PAZARLAR

İzmir'in Yaşayan Tarihi
Kemeraltı Çarşısı - II
Ayfer Yavi

141

157

COĞRAFİ İŞARETLEME

COĞRAFİ İŞARETLERDE SON GELİŞMELER
MUĞLA SEMPOZYUMU VE BEKLENTİLER

Prof.Dr. Yavuz Tekelioğlu

COĞRAFI İŞARETLERDE SON GELİŞMELER MUĞLA SEMPOZYUMU VE BEKLENTİLER

Coğrafi İşaret(ler)'in (Cİ) uluslararası düzeyde korunmasına yönelik nihai adım, Uruguay Round müzakereleri sonunda Marakeş'te Dünya Ticaret Örgütü'nün (DTÖ) kurulması ile atılmış, 15 Nisan 1994 tarihinde imzalanan "Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları" (Trade-Related Intellectual Property Rights TRIPS) sözleşmesi ile Cİ yeniden ve geniş bir perspektifle ele alınmıştır. DTÖ sisteminin temel anlaşmalarından birisini oluşturan TRIPS, Cİ'yi bir fikri mülkiyet hakkı olarak nitelendirmekte, içinde coğrafi işaretlere ayrılmış bir bölüme yer vererek, imzacı ülkelere bu isimleri ulusal düzeyde koruma zorunluluğunu getirmektedir.

Bilindiği gibi Cİ belirli bir yerden gelen ve o yerin özelliklerini taşıyan ürünleri tanıtmak için kullanılan yer isimleridir. Örneğin Florida portakalı, Roquefort, Aydın inciri. Bir ürünün kalitesini, şöhretini veya diğer özelliklerini belirleyen bu ürünün kökeni, yani üretildiği yerdir.

TRIPS Sözleşmesi'nde Cİ "belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri yönünden kökenin bulunduğu yöre, alan, bölge ya da ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren işaretler" olarak tanımlanmıştır (Md.22). Coğrafi bir işaret belirgin bir coğrafi kökeni olan, kaliteleri ve ünü bu kökenden kaynaklanan ürünler üzerindeki işarettir. TRIPS Sözleşmesi'ne taraf, ancak Cİ korumasına dair yasaları bulunmayan ülkeler, sözleşmenin ardından

konu ile ilgili gerekli yasal düzenlemeleri ivedilikle yapmış, Türkiye'de de 555 sayılı "Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" (KHK) uygulamaya konulmuştur.

27.06.1995 tarihinde yürürlüğe giren ve Avrupa Birliği (AB) 2081/1992 Tüzüğü'nün bir uyarlaması olan KHK, her ürüne Cİ alma hakkını tanımakta ve tescilleri vermek üzere Türk Patent Enstitüsü'nü (TPE) görevlendirmektedir. Kararname, AB düzenlemelerine uygun olarak Cİ'yi, menşe adı ve mahreç işareti olarak ikiye ayırmıştır. Genel olarak yerel yemeklere uygulanan "geleneksel ürün adı koruması" KHK kapsamında yer almamaktadır. Kararname tescilli ürünler üzerinde Cİ logolarının yer almasını da öngörmemektedir. Kararname'ye göre Cİ tescilli alan ürünlerin korunması Türkiye sınırları içinde geçerlidir,

20 yıllık serüven

555 sayılı KHK ve onun uygulama yönetmeliği çerçevesinde ilgili kuruluş TPE tarafından 1996 yılından günümüze 188 Cİ tescilli yapılmıştır. Cİ alabilecek ürün sayısının 2.500'ü bulunduğu söylenen bir ülkede bu miktar son derecede yetersiz olup potansiyelin sadece %7,5'ini oluşturmaktadır. Halen 254 ürünümüz de başvuru aşamasında bulunmaktadır. Gerçekleştirilen tescillerin 50'si tarım, 77'si gıda ürünü, gerisi ise el halıları (21

adet), kilimler (6 adet), doğal kaynaklarımızdan taş ve madenler (3 adet), canlı hayvanlar (4 adet) ve el sanatları ürünleri (19 adet) ile alkollü içkilerdir (8 adet). Bir Akdeniz ülkesi olmamıza rağmen zeytinyağlarının sadece 4, peynirlerin de 7 tescilli vardır.

Alınan tescillerden üçü yurt dışı kaynaklıdır. Bunlar Prosciutto di Parma (Parma jambonu), Scotch Whisky (İskoç viskisi) ve Hellim/Helloumi'dir (Hellim peyniri). İtalyanların çok ünlü peynirleri Parmigiano Reggiano (Parmesan peyniri) ve Grana Padona ile Fransızların vazgeçilmez Champagne (Şampanya) tescillerini bekleyen diğer yabancı ürünlerdir.

AB'den alınmış iki tescilimiz bulunmaktadır. Gaziantep baklavası 21 Aralık 2013, Aydın inciri de 18 Şubat 2016 tarihinden itibaren AB koruması altına alınmışlardır. Bizim bu iki ürünüme karşılık Türkiye'nin 1/7'i büyüklüğündeki Yunanistan'ın AB'den alınmış 103 tescilli vardır. Beş ürünümüz de AB Komisyonu'nda tescillerini beklemektedir. Bu ürünler Afyon sucuğu, Afyon pastırması, Malatya kayısı, İnegöl köfte ve Aydın kestanesidir.

Neler yapılamadı?

KHK'nin çıkarılışından bugüne kadar geçen 20 yılda yasal bağlamda ne yazık ki, herhangi bir gelişme yaşanmamıştır. KHK'nin yasaya dönüştürülmesi bir yılan hikayesine dönmüş, parlamentoya sunulan iki yasa tasarısı da 2009 ve 2015 seçimleri nedeniyle kadük olmuştur.

Kararnamede öngörülmediği için, tescilli ürünlerin inandırıcılığını vurgulamak amacıyla satılan ürünler üzerine Cİ logolarının konulamaması bir yandan koruma sisteminin bilinirlik düzeyini artırmak ve tüketicilerde farkındalık yaratmak imkanını ortadan kaldırırken, diğer yandan da piyasalarımızda yoğun Cİ tecavüzü olaylarının yaşanmasına neden olmuştur. Ezine peyniri, Erzincan tulum peyniri, Finike portakalı, Gemlik zeyti-

ni ve Ayvalık zeytinyağı gibi ürünlerin başını çektiği ve halen süregelen bu tecavüzler piyasalarda çok yoğun haksız rekabetin yaşanmasına ve bu ürünlerin dürüst üreticileri ile tüketicilerin büyük zarar görmesine sebep olmaktadır.

Uygulamalar Cİ sisteminin en önemli unsurları olan yönetim ve denetim konularında da yetersiz kalmıştır. Ulusal düzeyde yönetim TPE'nde konuyla ilgili kurumsal bir yapılanmanın gerçekleştirilememesi ve Markalar Dairesi içinde sıkışıp kalmış sınırlı personel sayısı nedeniyle etkin olamamıştır. Ulusal yönetim AB ülkelerinin çoğunda bu amaçla kurulmuş ve genellikle Tarım Bakanlıklarına bağlı kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Fransa'da 1947 yılında kurulan ve Fransız mucizesinin yaratıcısı olan "Ulusal Köken ve Kalite Adlandırma Enstitüsü"nde (INAO) halen 270 kişi Cİ yönetimi ile ilgili çalışmaktadır.

Ürün bazında yönetim konusunda da gerekli mesafeler alınamamıştır. Bunun da temel nedeni yasal boşluklar nedeniyle kurumlarımızın bu hususta yeterli bilgiye sahip olmamalarıdır. Oysa tescil alan kurumların, sistemin yürütmesini sağlayan Cİ yönetimi konusunda çok önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Nitekim üretim zincirinin rasyonel çalışması ve ürünün korunmasına ve savunmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak, bu çerçevede üreticilerin köken adı kurallarına uygun üretim yapmalarını sağlamak (iç denetim) ürünle ilgili inceleme ve araştırmalar yapmak, üreticilere teknik hizmet sunmak, köken adının sahte ve hileli kullanımını takip etmek ve köken adı tanıtım ve reklamını yapmak bu kurumların temel görevleridir.

Denetimler konusunda da önemli adımlar atılamamıştır. Oysa denetimler Cİ sisteminin en can alıcı tarafıdır ve denetimsiz bir Cİ sistemi düşünülemez. Öz denetim, iç denetim ve dış denetim olmak üzere üç aşamalı bir süreçten oluşan denetimlerde iç denetimler tescil sahibi kurumların sorumluluğunda olduğu ve tescil belgelerinde konu ile ilgili düzenlemelerin bulunduğu halde kurumların büyük kesimi bunu uygulamamaktadır. Denetimlerin en önemli aşamasını oluşturan dış denetimlerde ise durum daha da vahimdir. Nitekim AB standartlarına göre akredite olmuş bağımsız, tarafsız ve donanımlı denetim kuruluşları ülkemizde tam 20 yıldır yaşama geçirilememiştir.

Sonuç olarak Türkiye'de Cİ'le ilgili uygulamaların sadece tescil verme faaliyetlerini kapsadığı, bunun dışındaki konularda yapılması gerekenlerin büyük bir kesiminin gerçekleştirilemeyerek 20 yılın kaybedildiği söylenebilir. Ancak oluşan yeni ve ilginç gelişmeler bu uzun sü-

reli atalet döneminin sona erdiğini göstermektedir. Bu bakımdan 2015 yılı bir kırılma noktası oluşturmaktadır.

2015 KIRILMASI

Kırılmayı tetikleyen nedenler

Coğrafi İşaretlere yönelik sivil inisiyatifte giderek artan ilginin kamu kesimindeki hareketlenmenin ana nedenini oluşturduğu söylenebilir. Nitekim son 5 yılda özel kesimde sürekli büyüyen bu ilgi 2015 kırılma noktasının başlıca tetikleyicisidir. Bu konuda dört temel aktörden söz edilebilir.

Antalya Ticaret Borsası ve YÖREX:

Antalya'da 2010 yılından bu yana Antalya Ticaret Borsası ve TOBB'un birlikte düzenledikleri ve bu yıl 19-23 Ekim tarihleri arasında yedincisi gerçekleştirilecek "Yöresel Ürünler Fuarı", YÖREX, yöresel ürünlerin kamuoyuna tanıtımı ve ticaretinin geliştirilmesinin yanı sıra Cİ'lerin gelişmesinde de önemli rol oynamaktadır.

Dileğimiz, önümüzdeki yıllarda başlığının "Yöresel ve Coğrafi İşaretle Ürünler Fuarı" olarak düzenlenmesi olan bu etkinliğin giderek uluslararası bir boyut kazanması ve Coğrafi İşaretle yabancı ülke ürünlerine de kapılarını açmasıdır.

Metro Toptancı Market:

Metro, "Metro Türkiye'nin Coğrafi İşaretle Ürünlerine Sahip Çıkıyor" başlıklı projesi ile Cİ alabilecek ürün üreticilerine destek olmak, bu ürünlerin yok olmasını engelleyip kayıt altına alınarak gelecek nesillere ulaşmasını sağlamak için yoğun çaba harcamaktadır. Bu projenin ilk adımını Taşköprü sarımsağı oluşturmuştur. 2000 yılında 50.000 tona ulaşan Taşköprü sarımsağı üretimi, Çin sarımsağının kullanılmaya başlamasıyla 2013'te 12.600 tona kadar düşmüş ve Taşköprü sarımsağı kaybolma tehlikesi ile karşı karşıya gelmiştir.

Metro'nun yerel paydaşlarla birlikte gerçekleştirdiği bu tipik kırsal kalkınma projesinin ilk etabında Taşköprü'lü çiftçilerin bir kesimi uygulanan eğitim çalışmaları ile Global GAP sertifikasına sahip olmuş ve sarımsağı bu standartlara göre yetiştirmeye başlamışlardır. Taşköprü sarımsağını Metro kanalıyla dünya pazarlarına da açan bu uygulama bir öz varlığımızın kurtarılması ile sonuçlanmıştır.

Metro'nun "Coğrafi İşaretle Ürünlerle hazinemiz olan lezzetleri yerinde koruyoruz" başlıklı ve Türkiye'de bir ilki oluşturan ikinci projesi ise Türk kamuoyunda Cİ'le ilgili bir farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır. Bu tanıtım projesi 4 Eylül 2015 tarihinde bir kampanya ile lanse

edilmiştir. Değişik TV kanalları, radyo istasyonları ve billboard'lar kullanılarak başlayan bu devasa kampanya ile ülkemiz tüketicilerinin büyük çoğunluğu ilk kez Cİ'le tanışmış olmaktadır.

Yöresel Ürünler ve Coğrafi İşaretler Türkiye Araştırma Ağı (YüciTA):

YüciTA, Akdeniz Üniversitesi bünyesinde 1997 yılında kurulan "Akdeniz Ülkeleri Ekonomik Araştırmalar Merkezi" faaliyetlerinin devamını oluşturmakta olup "Antalya 3. Uluslararası Coğrafi İşaretler Semineri" bitiminde 15 Ekim 2012 tarihinde kurulmuştur. Misyonu "Türkiye'de ideal bir Cİ sisteminin kurulabilmesi, yöresel ürünlere değer kazandırılarak sürdürülebilir kırsal kalkınmanın desteklenmesi ve biyolojik çeşitliliğin korunması" olan YüciTA, Türkiye'nin farklı bölgelerinden ve farklı profillere sahip gönüllü üyelerden oluşan dinamik bir araştırma ağı ve Türkiye'nin bu alandaki en önemli sivil aktörüdür.

Her yıl iki toplantı gerçekleştiren Araştırma Ağı, Cİ'de önemli ölçüde farkındalık yaratan bu faaliyetlerini uluslararası seminerler biçiminde Aydın'da (2013) başlatmış, Rize (2013), Erzincan (2014), Hatay (2014), Gaziantep (2015) ve Kayseri'de (Ekim 2015) sürdürmüştür:

Ayrıca, 2015 yılında Cİ konusunda Hatay'da (Mart) ve İzmir'de (Mayıs) gerçekleştirilen iki uluslararası seminare de destek veren YüciTA'nın, 2016 yılı ilk toplantısı 15-16 Nisan 2016 tarihlerinde Muğla'da yapılmış, bu kapsamda Muğla Ticaret ve Sanayi Odası ile birlikte "Yükselen Bir Küresel Değer: Coğrafi İşaretler" konulu uluslararası bir sempozyum gerçekleştirilmiştir.

TOBB:

365 Oda ve Borsa'yı kapsayan, Türkiye'nin kar amacı gütmeyen en büyük sivil toplum örgütü ve iş kuruluşturulan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Cumhurbaşkanının çağrısıyla birlikte Cİ'e olan ilgisini arttırmıştır. Halen alınan tescillerin üçte biri (66) TOBB üyelerine ait olup, Birlik 2015 yılı ortalarında başlayan çalışmalarını yoğunlaştırarak sürdürmektedir. Nitekim Birlikçe "Ulusal Coğrafi İşaret Strateji Belgesi ve Eylem Planı" kapsamında Ocak-Şubat 2016 aylarında gerçekleştirilen paydaş toplantılarını, 4-5 Şubat 2016 tarihlerinde düzenlenen "TS EN ISO 17065 Uygunluk Değerlendirme" eğitim programı ve 3-4 Mart 2016 tarihlerinde gerçekleştirilen "Coğrafi İşaretle Ürünlerin Pazarlanması" eğitim programı izlemiştir. TOBB, Muğla Ticaret ve Sanayi Odası ile YüciTA ortaklığında geçtiğimiz nisan ayında Muğla'da gerçekleştirilen uluslararası sempozyumda da yer almıştır.

2015 VE SONRASI

2015 yılının Türkiye'nin 1995'te başlayan Coğrafi İşaretler serüveninde bir milat olduğu söylenebilir. Nitekim kamu kesiminde başlayan eşanlı gelişmeler yeni bir döneme girildiğini göstermektedir. Türk Patent Enstitüsü'nün 2014 yılında başlattığı çalıştaylar "Ulusal Coğrafi İşaret Strateji Belgesi ve Eylem Planı"nın hazırlanması ile sonuçlanmış ve plan 4 Temmuz 2015 tarihli Resmi Gazete'de ilân edilmiştir. Bu çalışma TPE'nin 1995 yılından bu yana, Cİ'le ilgili gerçekleştirdiği ilk ve kapsamlı çalışma olup Türkiye'de toplumca benimsenmiş etkin bir Cİ sisteminin kurulmasını amaçlamaktadır.

Cİ'nin kamuya dönük çok önemli gelişmelerinden bir diğeri de, 9 Nisan 2015 tarihinde, TPE tarafından Kayseri'ye "Türkiye'nin en çok Cİ başvurusunda bulunan kenti" ödülünün verilmesi olmuştur. Patent ödüllerinin verilmesi kapsamında ve ilk kez gerçekleştirilen bu uygulama yine bir ilki de beraberinde getirmiştir. Nitekim ödül töreninde konuşan Sayın Cumhurbaşkanı ilk defa Cİ'den bahsetmiş, önemini vurgulayarak valiler, belediye başkanları ve oda başkanlarına kendi öz değerlerine sahip çıkma ve onları tescil ettirme konusunda çağrıda bulunmuştur. Öyle ki, Sayın Cumhurbaşkanı bu tescillerin sadece ulusal düzeyde kalmamasını, uluslararası tescil faaliyetlerine de büyük hız verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Aynı konuşma bundan tam bir yıl sonra 20 Nisan 2016 tarihinde "5. Patent Ödülleri" töreni nedeniyle daha kapsamlı bir biçimde tekrarlanmış, Sayın Cumhurbaşkanı bu defa "Önümüzdeki dönemde bir yandan halen 189 olan tescilli Cİ sayısının artırılması, diğer yandan da tüm Cİ'in dünya çapında tanınmasını sağlayacak çalışmaların yürütülmesi gerektiğine" dikkati çekerek, "Cİ farkındalığına katkı sağlayan bir firmaya da ödül vereceklerini, bunların hepsinin önemli ve sevindirici gelişmeler olduğunu" ifade etmiştir.

Bu bağlamda Cİ alanındaki başarılı çalışmaları nedeniyle Metro Toptancı Market ödüle layık bulunmuş ve Genel Müdür Kubilay Özerkan plaketteğini Cumhurbaşkanı'ndan almıştır. Cİ alanındaki diğer ödül ise AB'ne en çok Cİ başvurusu yapan kent olarak Aydın'a verilmiştir.

Kamusal kesimdeki bu olumlu gelişmelerin sonuncusu ve belki de en önemlisi 20 yıl sonra "Sınai Mülkiyet Hakları Kanun Tasarısı" hazırlıklarının tamamlanarak TPE tarafından 24 Şubat 2016 tarihinde görüşe açılması daha sonra da Parlamento'ya sunulmuş olmasıdır. 5 kitap

ve 199 maddeden oluşan yasa tasarısında ikinci kitap "Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı" başlığını taşımaktadır. KHK'nin 39 maddeden oluşmasına rağmen tasarının geleneksel ürün adı koruması ile birlikte sadece 21 maddeden oluşmakta, birçok konu uygulama yönetmeliğine bırakılmaktadır. KHK'deki bazı eksiklikleri tamamlayan, bazı konularda da değişiklik yapan tasarının TPE bünyesinde bir "Coğrafi İşaretler Dairesi"nin kurulması, Cİ logolarının kullanılması ve denetim süreleri ile başvuru harçlarının azaltılması gibi önemli yenilikler getirmektedir. Aslında münferid bir yasanın çıkarılması daha rasyonel olabilirdi, ancak bunca yıl beklemeden sonra bu evreye ulaşmak bile büyük mutluluk verici.

Muğla Sempozyumu

Uluslararası Muğla Sempozyumu sözü edilen tüm bu gelişmelerin bir uzantısını oluşturdu. Bu nedenle zamanlaması son derecede anlamlıydı. "Yükselen Bir Küresel Değer: Coğrafi İşaretler" başlığını taşıyan sempozyum 15-16 Nisan 2016 tarihleri arasında Muğla'da gerçekleştirildi. Muğla Ticaret ve Sanayi Odası'nın evsahipliğinde ve YüciTA ile birlikte düzenlenen etkinliğin ilk günü sempozyum, ikinci günü ise saha çalışmalarına yönelikti.

Muğla valisi Sayın Amir Çiçek ve MUTSO Başkanı Bülent Karakuş fuar gezisi

Açılış konferansı

Sempozyum

Sempozyum "Coğrafi İşaretler'de Türkiye Uygulamaları", "Coğrafi İşaretler'de Ürün Yönetiminden Örnekler" ve "Coğrafi İşaretler'de Muğla Deneyimi" konulu üç oturumdan oluşuyordu. Sempozyum onur konuğu olarak "Uluslararası Coğrafi İşaretler Ağı Organizasyonu" (OriGIn), Yönetim Kurulu Başkanı Bayan Fatima Amehri davet edilmişti.

Açılış konuşmalarına müteakip Sayın Amehri Sempozyum açılış konferansını verdi. Konferansına öncelikle halen yönetim kurulu başkanlığını yaptığı OriGIn'in tanıtımı ile başladı. OriGIn, 2003 yılında kurulmuş, merkezi Cenevre'de bulunan ve Cİ'li uluslararası platformlarda savunan bir sivil toplum örgütü. Halen 40 ülkeden Cİ tesciline sahip 400 kuruluşun üyesi olduğu OriGIn, günümüzde Cİ'de gerçek bir küresel ittifak. Çok aktif olan kuruluş başta DTÖ olmak üzere birçok uluslararası kuruluşta gözlemci bulunduruyor.

Sayın Amehri sunumunu OriGIn'in misyonu ile sürdürdü. Buna göre Cİ'in ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde korunmasını gerçekleştirmek, Cİ'i sürdürülebilir kalkınma aracı olarak kullanmak, iyi uygulamaların üreticiler ve Cİ uzmanları arasında paylaşımını sağlamak kurumun temel görevleri. Türkiye'den OriGIn'e üye 10 kuruluşa da işaret eden konuşmacı ayrıca OriGIn'in faaliyetlerinden de örnekler verdi. Bunlar arasında Cİ uluslararası müzakerelerine aktif katılım, üyeler için

periyodik rapor ve araştırmalar yayınlamak ve yabancı piyasalardaki Cİ tecavüzlerini takip etmek ve ulusal otoriteler üzerinde baskı yapmak yer alıyor.

Lizbon Anlaşması'nın revizyonuna, Cİ üzerinde etkili olan uluslararası ticaret müzakerelerine (AB ve ABD) değinen Amehri, OriGIn'in Brezilya Fortaleza'da 10-12 Kasım 2015 tarihlerinde gerçekleştirilen genel kurulundan bahsederek gerçekleştirdikleri yayınları ve yürürlükteki projeleri açıkladı. OriGIn'in başta YÖREX-Antalya (2010) ve YÜciTA-Izmir seminerlerine verdiği desteklere de değinen sunucu konuşmasını Cİ'in aşması gereken sorunları belirterek tamamladı.

Sempozyumun "Coğrafi İşaretler'de Türkiye Uygulamaları" başlığını taşıyan birinci oturumunda Türkiye'de Cİ'e farklı açılardan yaklaşılarak konu değişik boyutlarıyla ele alındı. Oturuma Türk Patent Enstitüsü'nü temsilen katılan Uzman Suzan Kılıç Türkiye'nin zengin Cİ potansiyeline vurgu yaparak Cİ'e ilişkin yasal düzenlemelerin gelmiş olduğu nokta konusunda bilgi verdi. Ayrıca TPE'nin 2015 yılında uygulamaya koyduğu "Ulusal Coğrafi İşaret Strateji Belgesi ve Eylem Planı" hakkında dinleyicilere kapsamlı bilgi aktardı.

YÜciTA Başkanı Prof.Dr. Yavuz Tekelioğlu sunumuna geçmeden önce YÜciTA'yı tanıtan bir film gösterildi. Profesör Tekelioğlu Türkiye'de Cİ konusunda son 20 yılda mevzuat ve uygulamada gerçekleşen gelişmeleri ve temel sorunları ayrıntılı bir biçimde aktardı. Özellikle 9 Nisan 2015 "Patent Ödülleri" kapsamında yaşanan ve

kendisinin "milat" olarak adlandırdığı gelişmelere değinen Tekelioğlu bunu izleyen süreci ayrıntıları ile sundu. Profesör Tekelioğlu yaşanan gelişmeleri özetlerken olması gereken ideal Cİ sistemi hakkında da kapsamlı bir çerçeve çizdi.

Oturumun üçüncü konuşmacısı ve YÜciTA Başkan Yardımcısı Prof.Dr. Selim Çağatay Cİ konusunda üretici algısı üzerine odaklanan araştırmasına ilişkin bulguları özetledi. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde dört Cİ'li ürün üzerinde yapılan araştırmanın üreticilerin sahip oldukları Cİ'in kendilerine ve yaşam çevrelerine sağlayacağı iktisadi ve sosyal faydalar konusunda bilinçsiz olduğunu ve tescil alan kurumların da konuya vakıf olmadığını gösterdiğini belirtti.

Oturumun son bölümünde Metro Toptancı Market Taze Ürünler Grup Müdürü Ayşin Işıkece bir özel sektör ve uluslararası şirket olarak Metro'nun Cİ'li ürünlere nasıl yaklaştığını aktardı ve Türkiye örneğinde Metro'nun Taşkoprü sarımsağını nasıl kurtardığını kısa bir film ile yansıttı. Aynı kurumdan Tülay Özel ise Metro'nun ilgilendiği Cİ ile ilgili nasıl bir denetim mekanizması geliştirdiğini anlattı. İkinci oturuma geçilmeden önce ülkemizde Cİ'de farkındalık yaratma konusundaki özverili çalışmaları nedeniyle Sayın Ayşin Işıkece'ye Prof.Dr. Yavuz Tekelioğlu tarafından YÜciTA'nın şükran plaketi verildi.

Sempozyumun Montpellier Akdeniz Tarım Enstitüsü önceki Müdürü Prof.Dr. Gérard Gheris'nin yönettiği ve "Coğrafi İşaretler'de Ürün Yönetiminden Örnekler" temalı ikinci oturumunda ilk sunum Ankara Fransa Büyükelçiliği Tarım Müsteşarı Pierre Autissier tarafından yapıldı. "Coğrafi İşaretlerde Türk-Fransız İşbirliği : Mevcut Durum ve Perspektifler" konulu sunumuna 13 Nisan 1989 tarihinde Türkiye ve Fransa Tarım Bakanları arasında imzalanan "Tarım Teknik Komitesi" kurulması konusundaki anlaşmadan başlayan Sayın Autissier, özellikle 2012 Ekim ayından bu yana karşılıklı teknik işbirliği programı çerçevesinde gerçekleştirilen faaliyetlere değindi. Cİ ile ilgili Akdeniz ülkeleri çalışmalarını takip etmekte kararlı olan iki tarafın "Uluslararası Akdeniz Araştırmaları Merkezi" (CIHEAM/Paris) koordinasyonunda, yerel ekonomilerin kimliği ve yaşayabilirliğini korumak ve geliştirmek için Cİ konusunda karşılıklı toplantılar düzenlediğini belirtti. Ankara'da 15-17 Mart 2015 tarihlerinde gerçekleştirilen "Cİ, Türkiye ve Fransa Karşılıklı Bakış" konulu toplantıya vurgu yapan sayın müsteşar sunumunu, Türkiye ve Fransa arasında Cİ konusunda ortak bir yaklaşımın bulunduğunu belirterek tamamladı.

II. oturumun ikinci sunumu Fransızların 13. asırdan beri korunan ünlü Comté peyniri üzerineydi. "Comté peyniri ve üretim zinciri: Bir ortak başarı" konulu sunum, "Comté Yönetimi Meslekler Arası Komitesi" başkanı Claude Vermot Desroches tarafından yapıldı. Kolektif bir başarının ürünü olan Comté peyniri çiğ inek sütünden yapılan bir kaşar peyniri. Üretimi 40 kg'lık kelleler halinde yapılıyor. Olgunlaştırma süresi en az 4 ay. Sayın Desroches üretimin coğrafi sınırlarını, süt ineklerinin ırkını (Montabellard %95, Simmental %5) belirttikten sonra Comté peyniri üretim zincirini sundu. Zincirde 2.600 aile işletmesi, 153 mandra ve 15 olgunlaştırma evi yer alıyor. Ortalama 63.000 ton üretimin yapıldığı değer zincirinde 7.000 kişi çalışıyor. Sunucuya göre Comté Juralar bölgesinin ekonomik motoru aynı zamanda tipik bir kırsal kalkınma modeli. Satışlar 20 yıldır devamlı yükseliyor, fiyatlar istikrarlı, ihracatta sürekli artıyor. Sayın Desroches başarının sırrının yönetimini gerçekleştiren "Meslekler Arası Komite" olduğunu vurguladı. Başkanlığını yürüttüğü bu komitenin 4 alt komiteden oluştuğunu, görevlerinin başta köken adının korunması olmak üzere, üreticilere teknik hizmet götürme, araştırma, ürünün kurallarına göre üretilmesini sağlama (iç denetim), reklam ve piyasa yönetiminden oluştuğunu belirtti. Komite'de yönetimin son derecede demokratik olduğunu söyleyen konuşmacı, bütçelerinin %63'ünün reklama, %12,5'inin ise köken adının tecavüzlere karşı korunması için ayrıldığını belirterek konuşmasını tamamladı.

"Coğrafi İşaretler'de Ürün Yönetiminden Örnekler" oturumunun üçüncü sunumu aynı zamanda "Fas Argan Yağı Coğrafi İşaret Derneği" (AMIGA) başkanı olan sempozyum onur konuğu Fatima Amehri tarafından yapıldı. Bayan Amehri "Coğrafi İşaretli Argan yağı: Sürdürülebilir entegre bir gelişme: Bir yöre, bir ürün ve kadınlar" başlığını taşıyan sunumuna "Sous Massa Draa Bölgesel Konseyi'nin, bölgesel kalkınma ve yöresel ürünlerin değerlendirilmesi için uygulamaya koyduğu projeden bahsederek başladı. Amaçları; kırsal nüfus için sürdürülebilir sosyo-ekonomik kalkınma, kısıtlı su kaynaklarının ekonomik kullanımı, yerel biyoçeşitliliğin ve kültürel değerlerin korunması olan bu projenin argan yağı üzerinde odaklandığını belirtti. Argan yarı kurak bir iklimte uyum sağlamış bölgenin endemik bir ağacı. Meyvesinin çekirdeklerinden yağ elde ediliyor. Argan yağının atalardan kalma bir zanaatın meyvesi, bölgenin zenginlik ve kimliği olduğunu belirten konuşmacı, yıllık üretimin 30.000 tona, ihracat gelirinin ise 21 milyon €'ya ulaştığı argan yağının, bölge kırsal aileleri için temel gelir kaynağı olduğunu söyledi. Çok zahmetli olan üretimin tamamen kooperatif çatısı altında örgütlenmiş kadınlar tarafından gerçekleştirildiğini vurgulayan Amehri, sayıları 100'ü bulan bu kadın kooperatiflerinin bağlı oldu-

ğu ve başkanlığını yürüttüğü AMİGA'nın misyonunu ve temel faaliyetlerini ayrıntıları ile sundu. Cİ tescilli argan yağının başarı öyküsünün toplu ve katılımcı bir girişimin sonucu olduğunu vurgulayan konuşmacı, paydaşların tümünün, özellikle kadın kooperatiflerinin büyük ilgi ve tutku ile bu sürece dahil olduklarını vurgulayarak konuşmasına son verdi.

İkinci oturumun son sunumu Fransa Montpellier Akdeniz Tarım Enstitüsü Öğretim Üyesi Prof.Dr. Selma Tozanlı tarafından yapıldı. "Yöresel ürün üreticilerinin örgütlenmesinde kümeleme stratejilerinin önemi" konulu sunumunda Sayın Tozanlı LACTIMED projesinden bahsetti. ENPI "Akdeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programı" kapsamında gerçekleştirilen LACTIMED projesi, İtalya'nın Sicilya, Lübnan'ın Bekaa vadisi, Mısır'ın İskenderiye, Tunus'un Bizerta ve Yunanistan'ın Tesalya yörelerinde tipik yöresel ve yenilikçi süt ürünlerinin değerlendirilmesi ve hayvan yetiştiricileri, üreticiler, dağıtımıcılar ve araştırmacılar arasında sürdürülebilir ve uyumlu işbirliğinin geliştirilebilmesi için kümelendirme çalışmalarını amaçlayan ve 2012 - 2015 arasında ANIMA "Investment Network" ve CIHEAM-IAMM önderliğinde gerçekleştirilmiş bir proje.

Konuşmacı önce Güney Akdeniz ve Kuzey Akdeniz ülkelerinde konu ile ilgili mevcut durum ve sorunlara değindi. İki yakadaki değer zincirlerindeki paydaşların ortak çözümünün kümeleşme olarak ortaya çıktığını ancak güney yörelerinde de, Sicilya'da da paydaşların birbirlerine güven sorununun tamamen ortadan kalkmış gibi görünmediğini belirten Profesör Tozanlı başarıya en yakın yöre olarak Yunanistan'ın Tesalya yöresinin çıktığını söyledi. Bu yöredeki paydaşların aşağıdan yukarıya bir yönetim oluşturmayı başararak 7 küçük ölçekli peynir üreticisi, onlarla sözleşmeleri olan koyun üreticileri; 4 süt kooperatifi; 3 üretici birliği; 2 kredi kooperatifi ve 12 AR-GE merkezini bir ortak çatı altında topladıklarını, üst düzeyde kurulan ufak bir tanıtım şirketinin THESSALIA LACTIS adını alan bu kümenin ürünlerini Tesalya bölgesi dışında ve dış pazarlarda tanıtmaya ve pazarlama görevini üstlendiğini belirtti.

Sempozyumun III. ve son oturumu Muğla'nın Coğrafi İşaretler deneyimine yönelikti. Muğla halen Milas el halısı ve Bodrum mandarini olmak üzere iki tescilli ürüne sahip. Muğla saraylısı, Muğla köftesi, Muğla tarhanası, Datça nurlu bademi ve Muğla beyazı-mermer de tescillerini bekleyen ürünler.

Bu oturumun ilk sunumu "Türkiye Zeytinciliğinde Cİ'nin Önemi" konulu başlığı ile Prof.Dr. Mücahit Özkaya tarafından yapıldı. Konuşmacı ilk olarak zeytin ağacının özelliklerinden bahsederek bu ağacın 3000 yıl yaşadığı

ğını, taşınabilir özellikte olduğunu, zeytin meyvesinin ağaçta olgunlaşıp beklediğinde sağlık bileşenlerinin azaldığını ve zeytinyağının tohum yağı değil, meyve yağı olduğunu belirtti. Sunumuna zeytinyağı üretiminde yapılan hatalar ve zeytinyağı üretimi ve ihracatı ile ilgili verileri paylaşarak devam eden Profesör Özkaya, Türkiye'nin potansiyeline göre üretiminin düşük olduğuna vurgu yaptı ve konuşmasını zeytinyağının faydaları, Türkiye'deki zeytin alanları ve Cİ korumasının farklı türdeki zeytin ve zeytinyağların korunmasında ve tanıtımında önemli roller üstleneceğinden bahsederek tamamladı.

Muğla deneyimine yönelik ikinci sunum "Zeytin Dostu Derneği" Genel Sekreteri Atilla Totoş tarafından yapıldı. "Muğla'da Zeytinyağı" konulu sunumunda ilk olarak firmasının Muğla'dan iyi yağ çıkmaz anlayışını nasıl değiştirdiğini, olmaz denileni nasıl başardığını ve bu süreçte neler yaşadığını ve Memecik zeytinyağı üretiminde geldikleri aşamayı paylaşan Sayın Totoş, memecik zeytinyağının ayırt edici özelliklerinden bahsederek bu zeytin ağacının çok farklı rakımlarda yetişebildiğini belirtti. Ayrıca zeytinyağı tadım eğitimleri ile çok farklı kesimlerden insanlara ulaştıklarını ve bu konuda bir bilinç kazandırdıklarını da vurgulayarak konuşmasına son verdi.

Oturumun üçüncü sunumu Bodrum Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Serdar Kocadon tarafından yapıldı. "Bodrum Mandarini Cİ Yolculuğu" konulu sunumunda Sayın Kocadon ilk olarak Bodrum ekonomisini tarihsel olarak ele aldı ve bunun üç dönemde incelenebileceğini belirtti. Mandarin ağacının Bodrum'a nasıl ve ne zaman ulaştığı konusuna ve turizmin tarım ve balıkçılık üzerindeki olumsuz etkilerine değindi. Bodrum mandarininden elde edilen gazoz, reçel, lokum, kolonya, çikolata gibi ürünlerden bahsederek Cİ tescili ile basının ilgisinin arttığını ve tüketicilerde de bir farkındalık oluştuğunu ifade etti. Ayrıca GEKA ile birlikte yürütülen bir proje ile mandarin yağı üretildiğini de belirtti.

Coğrafi İşaretler'de Muğla deneyimine yönelik oturum ve sempozyumun son sunumu "Muğla İli Arı Yetiştiricileri Birliği" Başkanı Ziya Şahin tarafından yapıldı. "Muğla'da dünden bugüne Çam Balı" başlıklı konuşmasında Sayın Şahin, Muğla arıcılığının tarihinden bahsederek 1500'lü yıllarda Menteşe'de arıcılıktan öşür vergisinin alındığı ile ilgili bir belgeyi salonla paylaştı. Türkiye'nin ilk arıcılık kooperatifinin Muğla'da kurulduğunu, Türkiye bal üretiminin %22'sinin, Türkiye çam balı üretiminin ise hemen tamamının Muğla'dan elde edildiğini ifade ederek, balın faydaları ve Muğla ekonomisine olan

katkılarını belirtti ve çam balının Cİ serüvenine değinecek konuşmasını tamamladı.

Saha çalışmaları

Sempozyum saha çalışması iki faaliyetten oluşuyordu. Bunlardan ilki "Zeytin Dostu Derneği" ve Muğla Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile düzenlenen zeytinyağı tadım eğitimi, ikincisi ise Muğla'nın Marmaris İlçesi'ne bağlı Osmaniye Köyü'nde kurulan "Marmaris Balevi"nin ziyaretiydi.

Zeytinyağı tadım eğitimi programında kusurlu ve kusursuz zeytinyağını ayırt etme yöntemleri açıklandı. Eğitime katılanlar kalitesi giderek yükselen 4 ayrı zeytinyağının tadımını yaptı ve her yağdan algıladıkları tatları not etti. Sonuçlar tadım uzmanları yönetiminde tartışıldı. Kusurlu ve kusursuz yağı ayırt etmeyi amaçlayan ve katılımcıların hemen tamamının ilk kez yaşadığı ve çok şey öğrendikleri bu eğitim programı katılımcıların adlarına düzenlenmiş sertifikaların dağıtımı ile sona erdi.

Saha çalışmasının ikinci bölümü aynı gün öğleden sonra "Marmaris Balevi" ziyareti ile gerçekleştirildi. Dünyada üretilen çam balının yüzde 92'si ülkemizde üretiliyor. Muğla, tek başına Türkiye çam balı üretiminin hemen

tamamını karşılıyor. Muğla üretiminin yüzde 30'u Osmaniye Köyü tarafından sağlanıyor. Nüfusu 520'ye ulaşan bu köyün yüzde 95'i arıcılık yapıyor. Muğla Arıcılar Birliği'ne üye 97 arıcının bulunduğu köyde, 120 hane geçimini arıcılıktan sağlıyor. Köyde bulunan kovan sayısı ise 25 bini aşıyor.

Marmaris Ticaret Odası'nın sosyal bir projesi olan Balevi'nde bal, balcılık ve arıcılık hakkında tüm bilgilerle

Marmaris bal evi ziyareti

ve arının bütün hayat hikayesine ulaşabiliyor. Balevi bir uzman rehberliğinde gezildi. Üstten bakıldığında bal peteğini andıran Balevi, 11 altıgünden oluşuyor. Bu altıgenler, bal peteği formu oluşturuyor. Bu bakımdan tasarım sürecinin en önemli unsuru olduğu söyleniyor. Yöre ürünleri satış ve tanıtım köşesi ile toplantı ve konferans salonlarına da sahip balevinin ilerde bilimsel bir merkez haline gelmesi bekleniyor. Balevi ziyareti sonunda katılımcılar bal arısı, arıcılık ve özellikle arıcılığın ve arıcılıkta kullanılan materyallerin gelişme evreleri konusunda çok şeyler öğrendi. Bu doyurucu ziyaret yapılan bal ve çay ikramı ve alışverişle sona erdi.

Organizasyon

Muğla sempozyumu gerçekleştirilen sunumların kalitesi kadar organizasyonun kalitesi ile de göz doldurdu. Kayıta katılımcılara sempozyum materyallerini içeren sempatik torbalar sunuldu. Kayıt masalarından önce yer alan ve afişlerle kuruluşundan günümüze YÜCiTA faaliyetlerinin anlatıldığı sergi büyük ilgi çekti.

Sempozyum için yörelerimizin tanıtımı da unutulmamıştı. Bu amaçla değişik oda ve borsalarla, yerel kuruluşların ürünlerinden oluşan sembolik bir fuar kurulmuştu. Görsel bir şölen oluşturan fuarda Fransızların ünlü Comté peyniri de yer alırken onun hemen yanında Ezine peynirimiz ve Miralem keçi peynirleri boy gösteriyordu. Sempozyumun açılışına eşlik eden fuar, başta yabancı konuklar olmak üzere Sayın Vali Amir Çiçek ve Muğla protokolünün çok ilgisini çekti ve sempozyum süresince katılımcıların en çok uğradığı alan oldu.

Terasta verilen öğle yemeği menüsü sempozyum konseptine uygun olarak Muğla yemeklerinden oluşurken karşılama yemeği doğa harikası Akyaka'nın en güzel yerinde verildi. Azmak kenarında hoş bir ambiyansta geçen yemekte, menünün zenginlik ve kalitesini personelin sıcak ilgi ve güler yüzü tamamlıyordu. Çok rafine bir ustalığın eseri olan deniz ürünleri tazelik ve olağan üstü lezzetleriyle yabancı misafirlerimizi fethetti. Profe-

sör Ghersi ve eşi hayatlarında bu kadar nefis bir levrek yemediklerini söylemekten kaçınmadılar.

Gala yemeği sempozyum katılımcıları ile MUTSO Yönetim Kurulu ve Meclisi üyelerini ve kent protokolünü bir araya getirdi. Çok sıcak bir havada geçen yemek sırasında sempozyum onur konuğu OriGIn Yönetim Kurulu Başkanı Fatima Amehri başta olmak üzere Comté Yönetim Kurulu Başkanı Claude Vermot Descoches, Prof. Dr. Gérard Ghersi, Prof. Dr. Selma Tozanlı ve Fransa Büyükelçiliği Tarım Müsteşarı Pierre Autissier'ye sempozyuma katılımları nedeniyle teşekkür plaketleri MUTSO Yönetim Kurulu Başkanı Bülent Karakuş ve YÜCiTA Başkanı Prof.Dr. Yavuz Tekelioğlu tarafından birlikte verildi. Fatima Amehri ayrıca YÜCiTA'nın şükran plakettini de aldı.

Uluslararası Muğla Sempozyumu, ülkemizde Coğrafi İşaretler alanında yaşanan olumlu gelişmelere yeni bir ivme kazandırırken, TOBB ve Muğla Ticaret ve Sanayi Odası'nın konuya duydukları yakın ilgiyi ve konu üzerindeki kararlılıklarını da gösterdi. Yaşanılan süreçte Türkiye'nin başka ülkelerin uygulama ve deneyimlerinden yararlanabilmesi için bu tip uluslararası toplantılara çok ihtiyacı var. Bilimsel düzeyi kadar organizasyon kalitesi de yüksek olan Muğla Sempozyumu'nun başka kurumlarımıza da örnek olmasını diliyoruz.

Beklentiler

Coğrafi İşaretlerle ilgili kaybedilen 20 yıldan sonra geçtiğimiz iki yılda yaşanan olumlu ve hızlı gelişmeleri önümüzdeki dönemde şüphesiz yeni ve radikal gelişmelerin izleyeceği beklenmelidir. Yeni dönem kamu güçlerince yönetilmesi oldukça güç bir dönem olacaktır. Bir taraftan son derecede kapsamlı ve bürokratik "Ulusal Coğrafi İşaret Strateji Belgesi ve Eylem Planı" uygulaması, diğer yandan yaşama geçirilecek "Sınai Mülkiyet Hakları Kanun Tasarısı" ile hayat bulacak "Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı" kanunu. Bu ikisi arasında eşgüdümün sağlanması kolay olmayacaktır. Aslında Eylem Planı'nın 5-10 yıl önce çıkarılması konu ile ilgili alt ya-

alınmış tescillere de revizyon olanağı sağlaması, tescillerin büyük kesiminde yer alan eksiklik ve hataların giderilmesi olanağını da yaratacaktır.

Yasa ile getirilen ve başvuru koşullarını hafifleten hükümler nedeniyle önümüzdeki dönemde Cİ tescil başvurularında önemli artışlar beklenmelidir.

Yazımızın kaleme alındığı sırada "Sınai Mülkiyet Hakları Kanun Tasarısı" Türkiye Büyük Millet Meclisi Sanayi Komisyonu'nda kabul edilmiş bulunuyordu. 20 yıllık bekleme sonunda başına bir şey gelmemesini diliyor, büyük Coğrafi İşaret potansiyelimizi harekete geçirmesi beklenen yeni "Coğrafi İşaret ve Geleneksel Ürün Adı" yasa-sının ülkemize hayırlı olmasını diliyoruz.

pının düzenlenmesi ve eksiksiz bir "Coğrafi İşaretler Yasası"nın hazırlanabilmesi için çok tutarlı bir davranış olurdu. Bu nedenle önümüzdeki sürece damgasını vuracak daha çok yeni yasa olacaktır.

Yasa ile gerçekleşmesi beklenen önemli gelişmelerin başında şüphesiz Cİ ve geleneksel ürün adlarında logoların (amblem) uygulamaya konulması gelecektir. Avrupa Birliği'nde de Cİ logolarının kullanımı 1151/2012 sayılı Tüzük uyarınca 4 Ocak 2016'dan itibaren zorunlu hale getirilmiştir. Piyasaya sunulan tescilli ürünlerimizin üzerinde logolarının yer alması üreticilerimizle tüketicilerimize büyük zarar veren haksız rekabet olaylarına bir başka deyişle Cİ tacizlerine son verecektir. Bunun çok önemli ekonomik yansımaları olacaktır.

Logo uygulamasının sisteme önemli ölçüde disiplin getirmesi beklenmelidir. Nitekim logolar ürünün kökenini, kalitesini ve diğer niteliklerini belirttikleri kadar sıkı denetimlerden geçtiğini de gösteren resmi kalite işaretleridir. Bu nedenle denetimle ilgili uygulamalara da hız verilmesi özellikle dış denetim mekanizmalarının ivedilikle yaşama geçirilmesini gerektirecektir. Tüketicilerin "Coğrafi İşaret" ve "Geleneksel Ürün Adı" logoları konusunda aydınlatılmaları da çok önemli olup bu amaçla görsel (TV kamu spotları) ve yazılı medya kullanılmalıdır.

Yasa TPE bünyesinde bir "Coğrafi İşaretler Dairesi"nin kurulmasını öngörmektedir. Bu yeniden yapılanma ile sisteme işlerlik kazandırılacağı, tescillerin daha hızlı ve kusursuz gerçekleştirileceği beklenmelidir. Tasarının